

Liibüa

2011. aasta sündmuste järel, mille käigus kukutati võimult senine valitseja Muammar Gaddafi, on Liibüa killustunud ning püsib oht jätkuva konflikti tulemusena muutuda "läbikukkunud riigiks". Peamisteks väljakutseteks riigi stabiliseerumisele on poliitiliste rühmituste, relvagrüpeerivate ja hõimude erinevad huvid, relvade lihtne kättesaadavus ning äärmusluse ja organiseeritud kuritegevuse levik. Rivaalitsevad relvarühmitused on laias laastus koondunud ühelt poolt Ida-Liibüas Tobrukis tegutseva rahva poolt valitud parlamendi ja valitsuse ning teiselt poolt Lääne-Liibüas Tripolis välja kuulutatud islamistide domineeritava paralleelse valitsuse toetuseks. Samas on kummagi valitsuse toetajaskond omakorda killustunud. ÜRO vahendusel on käimas kõnelused konflikti osapoolte vahel eesmärgiga moodustada ühtsusvalitsus, mis taastaks ühtse juhtimise riigi territooriumi üle ning viiks lõpule poliitilise üleminekuprotsessi. Positiivse arenguna allkirjastati 11. juulil Liibüa poliitiliste jõudude vaheline poliitiline kokkulepe, kuid sellest jäid kõrvale Tripolis asuva parlamendi esindajad ning tegu oli alles üldise kokkuleppega. Kavas on jätkata läbirääkimisi leppe üksikasjade ning ühtsusvalitsuse moodustamise üle ning nendesse loodetakse kaasata ka kõrvale jäänud Tripoli esindajaid. Lisaks on Liibüas viimastel kuudel kasvanud ka terroristide ja organiseeritud kuritegevuse aktiivsus.

Liibüas süvenenud ebastabiilsus, seadusetus, ühtse riigivalitsemise puudumine ning kaasnev korrupsioon on võimaldanud tekkida hästiorganiseerunud inimsugeldajate võrgustikul, mille tegevuse tulemusena on Liibüa muutunud üheks olulisemaks kanaliks põgenike saabumisel Aafrikast ja Süüriast Euroopasse. Enamik Liibüa kaudu Euroopasse põgenenuid pärinevad küll väljastpoolt Liibüat (Süüriast, Eritreast ja Sahara aluse Aafrika riikidest). ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti (UNHCR) andmetel on Liibüas ligi 37 000 välispõgenikku ja varjupaiga otsijat. Samas on Liibüas endas kestva konflikti tõttu sisepõgenikuks muutunud ligi 400 000 liibüalast, kes ebakindla olukorra jätkudes võivad samuti hakata üle mere põgenema.

Euroopa Liit on valmis jätkama koostööd Liibüa ametivõimudega riigi ülesehitamisel, terrorismivastasel võitlusel ning inimsugeldajate tegevuse piiramisel, kuid selle eelduseks on Liibüa ühtsusvalitsuse moodustamine. Seni pole seda suudetud; 11. juuli lepe annab mõningat lootust. Inimsugeldajate võrgustikega võitlemiseks on vajalik toimiva valitsuse olemasolu, mis kontrolliks tervet riiki ja kellega Euroopa Liit saaks 22. juunil käivitatud sõjalise operatsiooni (EUNAVFOR MED) käigus koostööd teha.